

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/1512 - 2024/243
Toplantı Tarihi/Sayısı : 29.2.2024/39
Karar Numarası : 2024/255
Başvuran : Y. K.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Polis memurları ile astsubaylar arasında sigorta başlangıç tarihinin belirlenmesinde ayrımcılık yapıldığı iddiasına ilişkindir.

II. İDDİA VE TALEP

2. Başvuran, Trabzon İl Emniyet Müdürlüğünde Polis Memuru olarak görev yapmakta olduğunu; 27/12/2001 ile 1/6/2005 tarihleri arasında 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4/a (SSK) maddesi, 17/12/2005 tarihinden sonra ise 4/c (Emekli Sandığı) maddesi kapsamında sigorta kaydının bulunduğunu; 1997 ile 2001 yılları arasında sivil öğrencilikte geçen eğitim sürelerini borçlandığını; borçlandığı sürelerin sigortalılık süresi olarak sayılması, sigortalılık başlangıcını borçlandığı süre kadar geriye götürülmesi ve emeklilik hesabının 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun geçici 205'inci maddesi kapsamında değerlendirilmesi talebiyle Sosyal Güvenlik Kurumuna (SGK) başvurduğunu fakat talebinin reddedildiğini; astsubay olarak görev yapan vatandaşların aynı iddia ve talepli başvurularının da SGK tarafından reddedildiğini ancak daha sonra SGK Başkanlığı Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan 2023/13 sayılı Genelge ile astsubay olarak görev yapanların söz konusu taleplerinin karşılandığını; bahsi geçen Genelgenin polisler ve astsubaylar arasında servet temelinde ayrımcı bir muameleye sebep olduğunu iddia ederek mağduriyetinin giderilmesini talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. 20/4/2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1'inci maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir.”

4. 6701 sayılı Kanun’un “Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı” başlıklı 3’üncü maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

“(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(...)”

5. 6701 sayılı Kanun’un “Kurumun görevleri” başlıklı 9’uncu maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

“(g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ... (i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek”

6. 6701 sayılı Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

“(1) Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.

(...)”

(9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Başvurunun konusu” başlıklı 31’inci maddesi şöyledir:

“Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu kapsamında cinsiyet, ırk, renk, din, dil, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasağı ihlalleri başvurunun konusunu oluşturur.”

8. Mezkûr Yönetmelik’in “Ön İncelemenin Yapılması” başlıklı 48’inci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, ... yönlerinden incelenir.”

9. Mezkûr Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesi şöyledir:

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak

ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde, insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. Bununla birlikte başvuru, polis memuru olarak görev yapan başvuranın SGK tarafından çıkarılan 2023/13 sayılı Genelgenin astsubaylar için sivil öğrencilikte geçen eğitim sürelerinin sigortalılık kapsamında sayılmasına ve sigorta başlangıç tarihinin geriye çekilmesine imkan tanındığı, ancak söz konusu uygulamadan polis memurlarının faydalanmadığı, polis memurları ve astsubaylar arasında sigorta başlangıç tarihlerinin belirlenmesi konusunda servet temelinde ayrımcılık yapıldığı iddialarıyla mağduriyetinin giderilmesi talebine ilişkindir.

13. 6701 sayılı Kanun'da cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılığın yasak olduğu düzenlenmiştir. Anılan temeller dışında bir temele dayanılarak veya herhangi bir temele dayanılmaksızın ayrımcılık iddiasında bulunulan haller, Kanun kapsamı dışında kalmaktadır.

14. Servet kavramı Türkçe sözlükte; varlık, zenginlik, mal-mülk olarak tanımlanmaktadır. Bir başka tanımında ise, sahibinin belli bir zamana değin biriken varlıklarının o anki toplam değeri veya sahibine gelir sağlayan taşınır ve taşınmaz değer olarak ifade edilmektedir. Kişinin maddi olanakları ve varlıklarını yapısında barındıran bir kavram olan serveti sebebiyle meşru ve makul bir temele dayanmayan farklı muameleye maruz kalması, ayrımcılık yasağının ihlaline sebebiyet verebilmektedir. (Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), "Servet Temelinde Ayrımcılık El Kitabı", <https://www.tih.gov.tr/kategori/pages/pdf/pkn1br.pdf>, (E.T. 7/2/2024) s. 3)

15. Servet temelinin kapsamına, mülkiyet temelinde yapılan ayrımcı muamelelerin de dâhil edilebileceği değerlendirilmektedir. Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin denetim organı olan Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi'nin 20 No.lu Genel Yorumunda, ayrımcılık yasağı kapsamında "mülkiyet temeli" ile ilgili olarak "Ayrımcılığın yasaklandığı bir neden olarak mülkiyet durumu geniş bir kavramdır ve gayrimenkul mülkiyetini (örneğin, toprak mülkiyetini ya da kullanım hakkını) ve kişisel mülkiyeti (örneğin, fikrî mülkiyeti, mal ve taşınabilir eşyaları, geliri) ya da mülkiyet sahibi olmamayı içerir. Komitenin daha önce yaptığı yorumlarda, Sözleşmede tanımlanan hakların; örneğin, suyla ilgili hizmetlere erişimin ya da zorla yerinden edilmeye karşı korunmanın, kişinin üzerinde bulunduğu gayrimenkul bakımından statüsünün ne olduğuna; örneğin, kayıt dışı yerleşimlerde yaşayıp yaşamadığına bağlı olmaması gerektiği belirtilmektedir." ifadeleri kullanılmaktadır. Bu temel, kişinin kiracı, malik vb. gibi arazisi veya başka mülkleri bakımından statüsüyle ilgili olabilmektedir. Bu statü kişinin bu gücü kendi kendine elde etmiş veya miras yoluyla kazanmış olmasına bakılmaksızın, kişinin veya ailesinin mülkiyetinden kaynaklanan güçle bağlantılıdır. Bu temele dayalı ayrımcılığın en yaygın olanı, daha az mülk sahibi kişilere yönelik yapılan ayrımcılıktır. (TİHEK, "Servet Temelinde Ayrımcılık El Kitabı", s. 4)

16. Somut başvuruda; başvuran, sivil öğrencilikte geçen eğitim sürelerinin sigortalılık kapsamında sayılması ve sigorta başlangıç tarihinin geriye çekilmesi bakımından SGK tarafından çıkarılan 2023/13 sayılı Genelgenin astsubaylar ve polis memurları arasında farklı muameleye sebep olduğunu, astsubaylar açısından sivil öğrencilikte geçen süreler sigortalılık kapsamında sayılıp sigorta başlangıç tarihini geriye çekerken söz konusu uygulamadan polis memurlarının faydalanmadığını ve polis memurları ve astsubaylar arasında sigorta başlangıç

tarihlerinin belirlenmesi konusunda servet temelinde ayrımcılık yapıldığını ileri sürmektedir. Başvuran, iddialarını her ne kadar servet temelinde dayandırmış olsa da ayrımcılık teşkil ettiği öne sürülen uygulamanın bahsi geçen meslekleri icra edenlerin sosyal ve ekonomik durumlarından kaynaklandığını gösterir herhangi bir bulguya rastlanmamış olmakla birlikte başvuru içeriğinden farklı muamele iddiasının esas itibarıyla farklı meslek grupları arasındaki uygulama farklılığına dayandırıldığı anlaşılmıştır. Bu bakımdan, sigorta başlangıç tarihlerinin geriye çekilmesinin sonucu olarak belirlenen farklı emeklilik yaşlarında elde edilecek gelir ve sosyal statü farklılığında servet durumunun sebep değil sonuç olduğu düşünülmektedir.

17. Yukarıda açıklanan gerekçeler ve anılan mevzuat ile birlikte incelendiğinde, başvuranın borçlanmak suretiyle sigortalılık tarihini geriye yürütme yönünden polisler ile astsubaylar arasında servet temelinde ayrımcı uygulamada bulunduğu iddiasının 6701 sayılı Kanun'da belirtilen servet temeli ile ilişkilendirilememesi ve yapılan inceleme ve araştırmada da herhangi bir ayrımcılık temelini tespit edilememesi sebebiyle başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve bu nedenle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

29/2/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye